Enerji arz güvenliği, aynı zamanda ulusal güvenlik ve ekonomik güvenlik sorunudur

ABD politikalarının kıskacında Irak ve Türkiye'nin enerji denklemleri

Gerek petrolde ve gerekse gazda, çok yüksek miktarlarda ithalata gereksinim duyan ABD, özellikle 1973 petrol krizinin ardından, bu kaynakları ne pahasına olursa olsun ele geçirmek, taşıma yollarını ve mümkün olduğunca ticaretini kontrol altında tutabilmek hedeflerine yönelik dış politika ve askeri strateji konseptleri geliştirmektedir.

Necdet PAMİR
Uluslarası Enerji Politikaları Uzmanı

Enerji arz güvenliği, ülkelerin gelişimlerini; ekonomik ve ulusal güvenliklerini temelden etkileyen bir olgudur. Bu nedenle; enerji kaynaklarını kesintisiz, güvenilir, ucuz, temiz ve çeşitlendirilmiş kaynaklardan sağlayabilmek ve verimli kullanmak, her ülkenin güvence altına alması gereken hususlardır. Enerji güvenliği, geniş kapsamlı bir kavramdır ve enerji altyapısına yönelik olası terörist saldırılardan, yatırım eksikliklerinin doğuracağı kesintilere, arz ya da talep tarafındaki ülkelerin uyguladıkları politikalardan, küresel ekonomik gelişmelere, kasırgaların doğuracağı engellerden, ambargolara, grevlerden lokavtlara, iç savaştan işgale kadar birçok olasılığı birlikte değerlendirmemizi ve tüm bu gelişmelerin olası etkilerine karşı tedbirler almamızı gerekli kılan yaşamsal bir konudur**(1)**.

ABD'nin petrole yönelik 'küresel' stratejisi

ABD, halen dünyada tüketilen birincil enerjinin ve ham petrolün yüzde 25'ini, benzinin yüzde 45'ini bir başına tüketen bir ülkedir. Ham petrol tüketiminin yüzde 60'ını ithalatla karşılamaktadır. Enerji tüketiminin yüzde 40.4'ünü petrol, yüzde 24.4'ünü kömür, yüzde 24.4'ünü gaz, yüzde 8'ini nükleer ve yüzde 2.8'ini hidroelektrik ile karşılamaktadır**(2)**. Hızla artan petrol ve gaz fiyatları ve ABD'de çok zengin kömür rezervleri olması gibi nedenlerle, 2007 yılında yapılan ve 2030'ları hedefleyen projeksiyonlarda, ABD enerji tüketim profilinde kömürün ve nükleerin önceki tahminlere kıyaslandığında, daha yüksek oranda yer alacağı öngörülmektedir. Bunun da en temel nedeni, son yıllarda çok yüksek seviyelerde seyreden petrol ve gaz fiyatlarıdır. Ancak, nereden bakılırsa bakılsın, ABD'nin enerji tüketim profilinde petrol ve doğalgazın ağırlığının sürmesi ve bu kaynaklarda ithalata bağımlılığının hem mutlak değer, hem de yüzde olarak artması kaçınılmaz görünmektedir. **Richard Nixon** ve **Gerald Ford** döneminin Savunma Bakanı **James Schlesinger**, 2005 yılında yazdığı kitabında **(3)**, şu görüşleri dile getirmektedir:

"Önümüzdeki on yıllarda, zengin kömür ve gaz kaynakları, kaynak çeşitliliği açısından önemli rol oynayacaklardır; ancak petrol, başlıca enerji kaynağı olma konumunu, yakın gelecekte de sürdürecektir. Gerçekçi olmalı ve görmeliyiz ki, rüzgar, güneş ve nükleer sınırlı alternatifler olarak kalacaklar; hidrojene dayalı bir ekonomi ise, en iyimser tahminle on yıllar ötesindedir."

Gerek petrolde ve gerekse gazda, çok yüksek miktarlarda ithalata gereksinim duyan ABD, özellikle 1973 petrol krizinin ardından, bu kaynakları ne pahasına olursa olsun ele geçirmek, taşıma yollarını ve mümkün olduğunca ticaretini kontrol altında tutabilmek hedeflerine yönelik dış politika ve askeri strateji konseptleri geliştirmektedir.

1973 Petrol Krizi'nin ardından ortaya konulan **"Carter Doktrini"** ile, bu stratejinin temel adımları atılmıştır. Carter Doktrini **"Bir dış gücün Körfez'i kontrole kalkışması, ABD'nin yaşamsal çıkarlarına saldırıdır ve askeri güç dahil, her yolla engellenecektir"** derken, adı geçen **"Körfez"**, Meksika Körfezi değil, halen dünya petrol ticaretinin yaklaşık yarısının (yüzde 43) yapıldığı Basra Körfezi'dir! ABD; Basra Körfezi'nde kendini dış güç değil, **"ev sahibi"** olarak görmektedir. Devletler, herhangi bir konuyu, **"yaşamsal çıkar"** olarak tanımladıklarında, bunun tamamlayıcı adımı **"askeri güç dahil, söz konusu çıkarı korumak"** olarak ortaya çıkmaktadır. Doktrinin yayınlanmasının ardından, Basra Körfezi'ndeki olası bir **"krize"** anında müdahale edecek ve binlerce askerden oluşan **"Acil Müdahale Gücü"** oluşturulmuştur**(4)**.

ABD'nin hedefi petrol kaynaklarının kontrolü

Carter ile atılan ilk adımı, **Reagan** döneminde ABD'de yeni ve merkezi bir komutanlığın kurulması (CENTCOM) ve bu komutanlığın Basra Körfezi'nden Doğu Afrika'ya, oradan da Afganistan'a kadar sorumlu tutulması adımı izlemiştir. Bu dönemde ABD, anti-Sovyet bir ittifak oluşturma çabasına girmiş ve bu ittifakın en önemli ayaklarını Türkiye, İsrail ve Suudi Arabistan oluşturmuştur. Aynı yıllarda ABD yönetimi, Suudilere ve Körfez ülkelerine milyarlarca dolarlık silah satışı gerçekleştirmiştir. Sonraki yıllarda silah alımlarında ABD dışı kaynaklara da yönelen Suudi Arabistan'ın bu **"çeşitlendirme"** hamlesi, Birinci Körfez Savaşı ile sona ermiştir. Saddam'ın Kuveyt'e müdahalesine göz yummaktan da öte, adete **"çanak tutan"** ABD, 1. Körfez Savaşı'nın ardından Saddam'ı iş başından uzaklaştırmayı, **"nedense"** gerekli görmeyen ABD, savaşı izleyen 10 yılda Suudi Arabistan'a 43, Körfez ülkelerine ise 16 milyar dolar tutarında silah satışı gerçekleştirmiştir. 11 Eylül saldırılarının ardından Afganistan'a yapılan müdahale sonrasında ise, ABD Savunma Bütçesi 400 milyar dolara yükselirken, bunun 60 milyar doları **"Körfez"** bölgesine yönelik olarak ayrılmıştır. Yenilenen askeri stratejiler kapsamında kurulan yeni üsler; Körfez'den Hint Okyanusu'nda Diego Garcia'ya, Afrika'da Cibuti'ye, oradan da Özbekistan ve Kırgızistan'a kadar yayılmıştır. Önceki başkanlar döneminde yeterince etkin olamayan yeni muhafazakarların, Başkan (2.) **Bush** döneminde kontrolü ele geçirmeleriyle, petrol kaynaklarını ve taşıma yollarını kontrol altına alma savaşımının kapsama alanı ve şiddeti görülmemiş ölçüde artmıştır.

Yakın döneme bakıldığında ise, ABD'nin devreye soktuğu yeni tez: Büyük Ortadoğu Projesi'dir (BOP). Daha önce 1990'lı yıllarda da dillendirilmeye çalışılan **"Büyük Orta Doğu İnisiyatifi"**, Bush döneminde hamasi söylemler ve benimsetilmesi kolay kavramlarla süslenerek, uluslararası kamuoyuna empoze edilmiştir. Başta Arap ülkeleri olmak üzere, **"BOP"**un kapsama alanındaki ülkelerde, bu kavramları ve ABD politikalarını hararetle savunan **"entelektüeller"** bulunmuş ve

desteklenmiştir. BOP'un ABD'li kuramcılarının öne sürdükleri tezlere göre, **"Büyük Orta Doğu bölgesi, sosyo-ekonomik ve siyasi bir kriz yaşıyor"**du ve bölgedeki rejimler, modernizasyonun ve küreselleşmenin gerekliliklerine ayak uyduramıyordu. Söz konusu siyasi ve sosyo-ekonomik kriz, bölgede radikalleşmenin ve Amerikan karşıtlığının artmasına, kökleşmesine yol açıyordu. **"ABD, bu sorunla baş edebilmek için bölgede sosyal ve ekonomik reformların yapılması suretiyle, demokrasinin yerleşmesini sağlayacak yeni bir strateji geliştirmişti."** Ve, bilindiği gibi bu strateji, Irak'tan başlayarak uygulama alanına konuldu. Bu **"strateji"** bugüne kadar Irak'ta bir milyonu aşkın**(5)** sivilin katledilmesine neden olurken, bölgeyi büyük bir kaosun ve geleceği belirsiz, son derece tehlikeli bir ortamın içine sürükledi, sürüklüyor. Türkiye, bu gelişmelerden en fazla zarar gören ülkelerin başında geliyor.

ABD'li kuramcılar ve onların Arap ülkelerindeki yandaşları, BOP'un **"insani ve ulvi gerekçelerini"** sıralarken, tanımladıkları coğrafyaya ait bir dizi olumsuz toplumsal ve ekonomik istatistiği açıklarken, nedense diğer bazı verilerden hiç bahsetmiyorlardı: Örneğin, dünya ispatlanmış (ve üretilebilir) petrol rezervlerinin yüzde 62'sinin ve doğalgaz rezervlerinin yüzde 41'inin Ortadoğu bölgesinde olduğu... Bu rezervlerin arama ve üretim maliyetlerinin, dünyanın diğer bölgelerindeki maliyetlere oranla son derece düşüktür. Sonradan Afrika da, BOP kapsamını genişletecek biçimde, tanımlamanın içine alınmıştır. Bush yönetiminin **"Genişletilmiş Orta Doğu ve Kuzey Afrika Projesi"** tanımı, Afrika'nın yoksul ve aç nüfusunun derdine çare bulmak ve örneğin o coğrafyadaki kadınlara daha eşit koşullar sağlamak ya da **"iyi yönetişim"** için geliştirilmiş olmasa gerek. Afrika da, bilinen petrol rezervlerinin yüzde 10'unu, gaz rezervlerinin ise yüzde 8'ini barındırmaktadır. Dolayısı ile her iki bölge bir arada, ispatlanmış üretilebilir petrol rezervlerinin yüzde 72'sini, gaz rezervlerinin yüzde 49'unu ifade etmektedir. Dolayısıyla, kimi ABD kuramcılarının ve yöneticilerinin sıklıkla öne sürdükleri **"ulvi"** gerekçelerden daha güçlü bir başka gerekçeler de vardır ve bu coğrafyadaki gelişmeler nesnel olarak değerlendirildiği takdirde, bunlar ABD'nin bölgeye yönelik **"motivasyonu"** ve gerçek niyetlerini tanımlamak açısından, daha inandırıcı gerekçeler olarak ortaya çıkmaktadır.

ABD'nin dünya petrol ve gaz rezervlerinin ağırlıklı miktarını barındıran Ortadoğu'ya ve Afrika'ya yönelik tasarımlarının, İran'ı hedefleyen sınırlı ya da kapsamlı bir harekatla devamı da gündemde olduğundan, bölgemizin çok sıcak gelişmelerin odağında olmayı sürdürmesi de büyük olasılıktır. Bu nedenle, ülkemizden geçen ve geçmesi planlanan boru hatları ile, petrol taşıma yolları olarak kritik öneme sahip Karadeniz, Türk Boğazları, Ege ve Akdeniz'in de giderek daha fazla ısınmaya olası alanlar olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle, enerji politikalarımızın sadece **"enerji üretim ve tüketimi"** ekseninde değil, dış politika alanı ve askeri konular da dahil olmak üzere, çok daha kapsamlı bir güvenlik politikası anlayışı ile sürdürülmesi zorunlu görünmektedir.

ABD'li kuramcılar ve onların Arap ülkelerindeki yandaşları, BOP'un "insani ve ulvi gerekçelerini" sıralarken, tanımladıkları coğrafyaya ait bir dizi olumsuz toplumsal ve ekonomik istatistiği açıklarken, nedense diğer bazı verilerden hiç bahsetmiyorlardı: Örneğin, dünya ispatlanmış (ve üretilebilir) petrol rezervlerinin yüzde 62'sinin ve doğalgaz rezervlerinin yüzde 41'inin Ortadoğu bölgesinde olduğu...

Irak'taki petrol ve Türkiye

Dick Cheney, Londra'da International Petroleum Institute'da 1999 yılında yaptığı bir konuşmada Irak'a yönelimlerinin yalın nedeninin altını açıkça çiziyordu:

"2010 yılında, bugünküne ek olarak günde 50 milyon varil daha petrole gereksinim duyacağız(6). Peki bu petrol nereden elde edilecek? (...) Her ne kadar, dünyanın çeşitli bölgeleri petrol olanakları sunsa da, dünya rezervlerinin üçte ikisi ve en ucuz petrol Ortadoğu'dadır. Bu nedenle de, son tahlilde ödül (prize) de oradadır."

Tony Blair, İngiltere Parlamentosu'nda işgalin üç askerî hedefini açıklarken, ilk sırada **"Fao Yarımadası'ndaki petrol tesislerinin güvence altına alınması"**ndan boşuna söz etmemişti**(7)**. Irak'ın işgali sırasında kamu binalarının tamamı talan edilirken, ABD askerlerinin Irak sahalarına ait jeolojik verilerin bulunduğu Petrol Bakanlığı binasını sıkı biçimde koruması da, Irak'ın işgal nedenleri açısından bir diğer ilginç gösterge oldu. Irak'ın işgalinden çok önce (Nisan 2002) ABD Dışişleri Bakanlığı bünyesinde **"Irak'ın Geleceği Projesi"** adı altında oluşturulan inisiyatif, Londra ve Washington'da 17 çalışma grubu ve her birinde 15-20 kadar sürgünde Iraklı ve uluslararası uzmanla, Irak'ta petrolün paylaşımını**(8)** değil de, trafik düzenini mi planlamışlardı?**(9) "Blood and Oil"** ve **"Resource Wars"** gibi kitapların yazarı Prof. **Michael Klare**, **"Irak'ın kontrolü, petrolün yakıt olarak değil, güç olarak kullanımı içindir. İran Körfezi'nin kontrolü; Avrupa'nın, Japonya'nın ve Çin'in kontrolü içindir. Böylelikle musluk ABD'nin elinin altında olacaktır"** derken, ABD'nin asıl amacını, yalın bir ifadeyle ortaya koymaktadır. Tüm bunları sıraladıktan sonra, **"Irak'ın işgalinin petrolle ilintisi ve derecesi"** konusundaki kararı okura bırakmak, daha sağlıklı olacaktır.

Irak, dünya ispatlanmış petrol rezervlerinin yaklaşık yüzde 10'unu (115 milyar varil), gaz rezervlerinin yüzde 2'sini (3.7 trilyon metreküp) topraklarında barındırıyor. Bu miktarlar, en az bu miktarlarda olduğu varsayılan potansiyel rezervleri içermiyor. İşgalde önce günde 2.6 milyon varil petrol üreten, sürdürülebilir üretim kapasitesi 3.3 milyon varil/gün olan Irak, işgal koşullarında halen günde ancak 2 milyon varil üretebiliyor.

Bilindiği gibi, Irak'ın petrol ve gaz kaynaklarının geliştirilmesi ve paylaşılması konusunda, merkezi hükümetle, kuzeydeki bölgesel yönetim arasında, ciddi görüş farklılıkları ve gerginlik söz konusu... Kuzeydeki yönetim, fiili bir durum yaratarak, bazı şirketlere, kendisine ait olmayan ancak fiilen kontrol ettiği sahalardan **"pay dağıtarak"** onların çıkara dayalı desteği üzerinden, uluslararası kabul sağlama çabasındadır. Mevcut Irak Anayasası'nın 111. maddesi, **"Petrol ve gazın Irak'ın tüm bölge ve eyaletlerine (birlikte) ait olduğunu"** hükme bağlamaktadır. 112. madde ise, **"Federal Hükümet'in, mevcut sahaları, bölge ve eyalet hükümetleri ile birlikte yöneteceklerini ve gelirlerin adil ve hak edilen oranlarda dağıtımını sağlayacağını"** hükme bağlamaktadır. **"Mevcut saha"** tanımının yanında, birleşik saha(lar) ve henüz keşfedilmemiş saha(lar) tanımları da tartışma konusudur. Irak Hükümeti, Petrol Yasası'nı çıkarmışsa da, bu yasa Irak Parlamentosu'nda onaylanmamıştır. Diğer yandan, kuzeydeki bölgesel yönetim de ayrı bir yasa çıkarmış ve buna dayanarak, 20'ye yakın anlaşma imzalamıştır. Bölgesel yönetim, 2008 yılında 20 anlaşmanın daha imzalanmasının planlandığını açıklayarak, Irak Petrol Bakanlığı'nın bölgede yapılan anlaşmaları fesh etme yetkisine sahip olmadığını ileri sürmektedir**(10)**. İki taraf arasındaki söz konusu anlaşmazlığın çözüme kavuşturulamaması sonucu Irak Petrol Bakanı, komşu ülkelerin yerel yönetimin petrol ihraç etmesine izin vermeyeceklerini ve bu konuda Irak, İran, Suriye ve Türkiye hükümetleri arasında bir görüş birliği bulunduğunu açıklamıştır.

Kerkük petrol alanı

Sıklıkla gündeme gelen Kerkük petrol alanı, 4 sahadan oluşan, 12.35 milyar varil üretilebilir rezerve sahip ve halen günde yaklaşık 570 bin varil üretebilen bir alandır. Gereken yatırımın yapılması halinde, üretim günde 155 bin varil artabilecektir**(11)**. Bu saha, mevcut durumda, kuzeydeki yönetimin yetki alanı içinde sayılmamaktadır. Ancak bu konuda da ciddi bir tartışma süreci yaşanmaktadır. Irak Anayasası'nın geçici 140. maddesine göre, 2007 yılı sonunda yapılması öngörülen **"Kerkük Referandumu"** Türkiye'nin yanı sıra, Şii ve Sünni grupların da direnişiyle karşılaşarak, uygulanamamıştır. Daha önce, **"referandum zamanında yapılmazsa, iç savaş çıkar"** tehdidini savuran Kürt aşiret liderleri, referandum gerçekleşmeyince, **"referandumun kısa süre için ertelenmesinin kendilerine sorun olmayacağını"** söyleyerek, zemini kaydırmamaya çalıştılar. Oysa, Türkiye'nin öne sürdüğü tez, bir kısım Kürt parlamenter tarafından da dile getirildi. Kürdistan İttifakı Listeli milletvekili **Pale Bavani**, Peyamner Haber Ajansı'na verdiği demeçte **"140. madde anayasal bir maddedir. Irak anayasasının çoğu maddeleri yeniden düzenlenmediği ve yeni anayasa Irak'ın genelinde halkın oyuna sunulmadığı sürece bu maddenin öngördüğü referandum aşaması uygulanamaz"** dedi **(12)**.

Irak'ta halen işgal koşulları sürmektedir. **"İşgal hukuku"**nun bile, varlığından söz etmenin mümkün olmadığı koşullarda yapılan Anayasaların, Petrol Yasası'nın, onun tamamlayıcısı **"Üretim Paylaşım Anlaşmaları"**nın hukuki ve ahlaki geçerliliği çok su götürür. Irak'taki işgal koşulları sona erip, Irak halkı kendi geleceğini özgürce belirlemeden oluşacak Anayasa'nın, yasaların ve bunlara dayanan düzenlemelerin geçerliliği (hukuki ve ahlaki açıdan) olmayacaktır. Halen Irak'ın kuzeyinde kimi Türk şirketleri de faaliyet göstermektedirler. Ancak burada üretilen petrolün Irak tarafındaki sahibi, kuzeydeki mevcut yapı değil, tüm Irak halkıdır. Bu fiili durum, üretilecek petrolün yüzde 15'inin yatırımcı şirkete, yüzde 85'inin bölgesel yönetime kalması üzerine kuruludur ve mevcut Anayasa'ya uygun değildir. Hal böyle iken, mevcut 20 **"anlaşma"**ya, 2008 yılı içinde 20 anlaşma ekleme çabası vardır. ABD yönetiminin, kuzeyde şu ana kadar kollayıp palazlandırdığı mevcut yönetimin izlediği politika, ABD tarafından bile kabul edilemez noktaya gelmiş görünmektedir. ABD Dışişleri Bakanı **Condoleezza Rice**'ın Aralık 2007 ortalarında Irak'a yaptığı ziyarette **Barzani**'nin, Türk Hava Kuvvetleri'nin **"ABD'nin kontrolü altındaki hava koridorundan geçerek"** PKK'nin üslendiği mevzileri bombalamasını gerekçe olarak gösterip, onunla görüşmemesinin ardında yatan bir diğer gerçek, kanımca petrolün paylaşımı konusundaki derin pazarlıklar olsa gerek**(13)**. Basın, haklı olarak bu konuda **"Condoleezza Rice'ın ziyareti, Türkiye'nin Irak'ın kuzeyine dönük hava harekâtı, Kerkük'deki referandumun ertelenmesi ve Bağdat ile Bölgesel Kürt Yönetimi arasında petrol satışlarına ilişkin gerilimin tırmandığı bir dönemde gerçekleşmesi bakımından önem taşıyor"** yorumunu yaptı.

ABD sözde yeni açılımı

Türkiye açısından bakıldığında, Irak'taki petrol varlığının bir diğer önemli boyutunda, komşu ülke Irak'ın zengin petrol ve gaz rezervlerinin varlığı ve bu alanda Türkiye'nin gerek kendi gereksinimini **"çeşitlendirilmiş"** kaynaklardan sağlamak, yani arz güvenliğini pekiştirmek, diğer yandan da Avrupa'nın artan enerji kaynağı ithalat gereksinimine geçiş (ayrıca ticaretinden yararlanma) olanağı yaratma gibi önemli konular yer alıyor. Ulusal kuruluşumuz TPAO, yaklaşık 12 yıldır bu yönde yoğun, ancak çeşitli nedenlerle başarı ile sonuçlandıramadığı bir çaba içinde… Gharaff petrol sahası ile, Mansuriye ve etrafındaki gaz ve gaz eriyiği sahalarında ruhsat alarak, bu sahalardan petrol ve gaz üretmek, üretilen gazı da Türkiye üzerinden Avrupa'ya iletmek/pazarlamak için, 12 yıldır **"hatasıyla, sevabıyla"** uğraşıyor. Saddam döneminde ABD ambargosu nedeniyle başarılamayan bu çaba, ABD işgalinden bu yana da, gerek ABD politikaları, gerek yaratılan istikrarsızlık ortamı ve gerkse TPAO içindeki organizasyon sorunları nedeniyle Irak Merkezi Yönetimi nezdinde, sonuç alıcı olamadı.. Ancak geçtiğimiz ay, Sayın **Abdullah Gül** ile birlikte, sayın **Güler**'in de Washington'a gitmesi, **"bir kısım medya"**nın da katkısı ile, Irak'ta ülkemiz adına **"yepyeni"** bir açılımı ve ABD ile işbirliğini muştuladı bizlere. ABD ve İngiliz şirketleriyle birlikte TPAO'ya da **"pay"** verilecekti. Biraz önce aktardıklarımız eğer dikkatle okunursa, bu **"temcit pilavı"**nın 12 yıldır farklı aşçılar elinde kaç kez pişirildiği de anımsanır belki. Bir diğer önemli husus, Irak'taki hukuki düzenin, ancak işgal sonrasında, Irak halkının özgür iradesi ile belirlenebileceği husus olmalıdır. Diğer yandan, şu soruya da yanıt verilmelidir: **"ABD Irak'ta muktedir midir?"** Değilse, kimin petrolünü, kim kime vermektedir? Türkiye zaten 12 yıldır bu yönde çaba göstermekteyken, işgalden bu yana neden (eğer hak ve erk ABD'de ise) **"yaprak kıpırdamamıştır?"** Dahası, 1976'dan beri işletmede olan Kerkük-Yumurtalık hattı, Saddam döneminde (hiç değilse) yarı kapasite ile (yılda 35 milyon ton) çalışırken, işgalden bu yana nerdeyse hiç çalışmamaktadır. Türkiye'nin, sadece hattın çalışmamasından doğan kaybı 1 milyar dolar civarındadır. Bush yönetimi, (madem ki Irak'ta hükmeden onlardır) Türkiye ile **"işbirliğine"** bu alacağımızın tahsilinden başlasa daha inandırıcı olmaz mı?

İran'dan gelen gazın 10 gün kesilmesi ile hatırladığımızı sandığımız enerji arz güvenliği konusunda, enerji politikamızın dış politikamızla ve güvenlik politikamızla olduğu kadar, sanayi, ulaştırma politikaları ile birlikte planlanmasının gereğini ne zaman kavrayacağız? **"Her şey yolunda, sorun yok. Eleştiriler haksız. Biz işimize bakalım"** gibi bir nakaratla çığırdığınız türküler, mezarlıktan geçerken yüreğinizi biraz rahatlatabilir ama, her geçen saat, ülkemizin geleceğinden çalınan yıllar anlamına geliyor enerji sektöründe. ABD ile ilişkilerimizin düzelmesini istemek doğru bir istemdir ama, bunu ham hayaller üzerinden yapmanın, ne bize ne ABD'ye, ne de bölge ülkelerine hayrı vardır.

Kıssadan hisse: **"Umut iyi bir kahvaltı, tadı kaçmış bir akşam yemeğidir."** ■

Irak'ta halen işgal koşulları sürmektedir. "İşgal hukuku"nun bile, varlığından söz etmenin mümkün olmadığı koşullarda yapılan Anayasaların, Petrol Yasası'nın, onun tamamlayıcısı "Üretim Paylaşım Anlaşmaları"nın hukuki ve ahlaki geçerliliği çok su götürür. Irak'taki işgal koşulları sona erip, Irak halkı kendi geleceğini özgürce belirlemeden oluşacak Anayasa'nın, yasaların ve bunlara dayanan düzenlemelerin geçerliliği (hukuki ve ahlaki açıdan) olmayacaktır.

Dipnotlar

1. "Enerji Arz Güvenliği ve Türkiye", Necdet Pamir; 16 Şubat 2007

2. BP Statistical Review of World Energy, June 2007

3. "Energy and Security: Toward a New Foreign Policy Strategy", 2005

4. "The Thirty Year Itch", Robert Dreyfus, MotherJones.com, March/April 2003 Issue; "Küresel Enerji Politikaları ve Türkiye", Necdet Pamir; TMMOB Enerji Kurultayı, 21-22 Ekim 2007, Ankara

5. "Iraqi death toll 1.2 million", Doug Lorimer, 21 September 2007, Green Left On Line (British Opinion Research Business adlı şirketin hane halkı ile yaptığı araştırmanın sonuçları)

6. Bu artışa ilişkin rakam biraz abartılı olsa da, yeni muhafazakarların niyetlerinin görülmesini engellemiyor. Söz konusu artış, belki 2030 yılı için söylenebilirdi.

7. "Under the surface: Iraqi oil and Tony Blair's absurd conspiracy theory", Greg Muttitt, PLATFORM, published in Red Pepper magazine, February 2005

8. "Crude Designs (The Rip-off of Iraq's Oil Wealth)", PLATFORM (www.carbonweb.org), (Bölüm adı: From Washington to Baghdad, Planning Iraq's Oil Future), sayfa 16

9. "Irak: Hem Gözden, Hem de Gönülden Irak mı?", Necdet Pamir, Stratejik Analiz, Şubat 2005

10. "Irak Merkezi Hükümeti ile Irak'ın Kuzeyindeki Bölgesel Yönetim Arasındaki Petrol Anlaşmazlığı Büyüyor", Mazin Hasan, 14 Aralık 2007, ASAM web sayfası

11. "Geographical Distribution of Iraqi Oil Fields And Its Relation with the New Constitution", Kamil el Mehaidi, Revenue Watch Institute, 20 June 2006

12. "Kerkük Referandumu Ertelendi", Sol - Günlük Siyasi Gazete, 11 Eylül 2007

13. "Barzani, Irak'taki Rice'la görüşmedi", 19 Aralık 2007, Sabah Gazetesi